

De Syv Sogne

Medlemsblad for Lokalhistorisk Forening
for Helsingø og Omegn

Annisse – Helsingø – Mårum – Ramløse – Tibirke – Valby – Vejby

December 2021

**Luftfoto 1964: Hesselbjergvej 2, Ramløse –
Tidligere Ramløse Friskole**

Foto: Sylvest Jensen/Det Kgl. Bibliotek

Hermed indkaldes til Generalforsamling i Lokalhistorisk Forening for Helsinge og Omegn

Lørdag den 29. januar 2022 kl. 14.00 I
Helsingehallerne, Idrætsvej 21, Helsinge.

1. Valg af dirigent
2. Beretning om foreningens virksomhed i 2020 og 2021
3. Forelæggelse af det reviderede regnskab 2020 og 2021
4. Fastsættelse af kontingent for 2023
5. Indkomne forslag (skal være formanden i hænde senest 5 hverdage inden generalforsamlingen)
6. Valg af bestyrelsesmedlemmer for 1 år – på valg er Aase Bomholdt, Willy Larsen, Poul Erik Thomsen (alle villig til genvalg)
Valg af bestyrelsesmedlemmer for 2 år – på valg er Niels Andersen, Eigil Pagter Møller og Finn Klitgaard (alle villig til genvalg)
Valg af 1 bestyrelsesmedlem for 2 år.
Foreslået af bestyrelsen: Per Mortensen (villig til valg)
7. Valg af 2 suppleanter til Bestyrelsen
8. Valg af 1 revisor og 1 revisorsuppleant.
9. Eventuelt.

Nye medlemmer: Bliv medlem af Lokalhistorisk forening for Helsinge og Omegn og modtag 3 medlemsblade pr. år samt årbogen "Alle tiders Nordsjælland." Kontingent: Kr.150 for enkelt medlem, kr.150 for ægtefæller/samlever i samme husstand. Se kontaktinformation på bladets bagside.

Friskoler i Ramløse sogn.

Af Aase Bomholdt.

Private Friskoler var ikke almindelige ude på landet, for 150 år siden. I Ramløse oprettedes dog hele to private friskoler i 1870'erne. Hvordan opstod tanken om oprettelse af friskoler? Hvis vi ser lidt nærmere på forholdene i Rytterskolen, kan årsagen formentlig findes der.

En højt elsket og respekteret lærer gennem 36 år, Ole Christensen, afgik ved døden i 1854. Efterfølgeren A. F. Liebst var en anderledes hårdtslående type.

Det første vi finder om Liebst er da Sogneforstanderskabet¹ i februar 1855 behandler en skrivelse fra Amtsskoledirektoratet, vedlagt en klage over skolelærer Liebst, fra husmand Svend Sørensen i Ramløse. Liebst havde gennembanket Svends søn så denne var mærket i længere tid. Sogneforstanderne var på besøg i hjemmet for at vurdere drengens tilstand. Der var flere skrivelser i sagen, der blev bl.a. foretages Politiforhør, Birkedommeren tog sig af sagen, der endte med en irettesættelse til Liebst.

Om Liebst ændrede adfærd, vides ikke. Det kunne tyde på det modsatte og Ramløserne valgte at tage sagen i egen hånd og gik i gang med at oprette private Friskoler.

Friskolen i Nordkrogen 1876 – 1879.

Første friskole var beliggende i Nordkrogen. Ole Larsen der var født på Agerholm i 1866 skriver i sine erindringer

¹ *Ramløse-Annisse sogneråds forhandlingsprotokoller 1841-1894*

om sin første skolegang: *Da jeg var 10 år gammel, oprettedes i Ramløse en Friskole, hvor jeg blev Elev. Det hele var små Forhold. Skolelokale og Lærerbolig bestod af en lejet Øverste stue i gårdmand Hans Pedersens gård i Ramløse Nordkrog. Stuen var ved et Bræddeskillerum delt på langs i 2 Rum. I det ene af disse holdtes Skole, det andet Rum var Lærerens Bolig. Kosten fik han for Betaling hos Gaardmanden. Lønnen bestod i Skolepenge, som betaltes månedlig af Forældrene.*

Efter et Par Aars Forløb blev der bygget en Friskole ved Landevejen Ramløse-Skærød. I denne Friskole blev der, efter at jeg havde ophørt med Skolegangen, ofte holdt Møder om Vinteraftener.

Friskolen må være startet 1876 hvor Ole Larsen var 10 år gammel. Seminarist N. S. Thysen var lærer, han annoncerede i Frederiksborg Amts Avis, at aftenskole i Ramløse Friskole begyndte 1. november 1876. Nærmere oplysninger ved henvendelse til N. S. Thysen.

På sognerådets møde i august 1877 behandledes skrivelse fra Provst Krog der meddelte at Jomfru Liebst på grund af sygdom fratræder stillingen som lærerinde ved 3. klasse Skolen i Ramløse, sognerådet anmodes om, at træffe overenskomst med Privatlærer Thysen, om han kunne overtage undervisningen i 3. klasse Skolen.

Der er ikke fundet oplysninger om hvorvidt Thysen påtager sig undervisning af børn i 3. klasse Skolen. Da undervisningen begge steder var hver anden dag, kan han have undervist hver anden dag i Friskolen og hver anden dag i 3. klasse Skolen. Han fortsatte aftenskole for voksne der i efteråret 1877 begyndte den 16. oktober.

I foråret 1879 meddeler Skoledirektionen for Strø og Holbo Herreder, at hjælpelærer N. S. Thysen i Ramløse, den 19. juni er beskikket som andenlærer ved Græsted skole i Græsted-Mårup pastorat.

Friskolen ved landevejen Ramløse-Skærød - nu Hesselbjergvej 2.

Sognerådet støttede op om friskoletanken, men ønskede en skole placeret mere centralt i sognet. En kreds af daværende og tidligere sognerådsmedlemmer dannede en forening for oprettelse af en friskole.

Det fremgår af skolens protokol², at skolebestyrelsen indgik lejeaftale med Rasmus Christensen, der erklærer sig villig til, at afgive 2000 kvadrat alen jord af sin Overdrevslod til byggeplads således, at skolen kom til at ligge tæt op til Landevejen ved den såkaldte Skovgyde. Jordstykket lejedes for 50 år, til en årlige leje af 20 kr.

Af lejeaftalen fremgik, at ved aftalens udløb skulle ejeren af jordstykket være pligtig til, enten at købe de på jordstykket værende bygninger, eller overdrage lejeren jordstykket til ejendom, eller endelig at forlænge lejemålet 50 år på samme vilkår.

Lejeaftalen var underskrevet af Rasmus Christensen, Nøjsomhed som udlejer og skolens bestyrelsen som lejer ved sognerådsformand, parcellist Lars Larsen, Agerholm, gårdejerne Jens Peder Pedersen, Rønnekildegård, Peder Jørgensen, Krogmosegård, Christoffer Hansen, Lillegård og Christen Jensen, forhenværende ejer af Nøjsomhed alle af Ramløse, samt gårdejer Svend

² *Protokol for Ramløse Friskole*

Jørgensen, Egholm, Huseby og endelig gårdejer og sognefoged Peder Olsen, Bomosegård, Skærød.

Bygningen blev opført i sommeren 1878, finansieret ved private indskud og et lån på 800 kr. fra Ramløse kirkekasse. Friskolen stod klar til indvielse 1. september 1878.

Skolens første lærer Niels Jensen Hyldebrandt, var seminarist fra Gedved Seminarium, født i Udby, Stege sogn. Efter knap to år valgte han at stoppe, men anbefalede en studiekammerat Anton Udby.

Rasmus Anton Udby og hans kone Ane Mette, ankom sidst på sommeren 1880 fra Gislinge ved Holbæk. Parret var blevet gift 22. marts 1880 i Søvind kirke, Anton var da lærer i Gislinge på Sjælland og Ane Mette tjenestepige i Ørbæk.

Ane Mette og Anton Udby fik tre døtre Signe født 1884, Marie. født 1888 og Dagmar født 1889. Anton blev en meget afholdt lærer, han og familien faldt rigtig godt til i sognet.

Friskolens lokaler blev anvendt til meget andet end undervisning af børn. Sognerådets møder blev flyttet fra en privat bolig i Skærød til Friskolen. Det var før Forsamlingshuset og der var ikke andre lokaler i sognet til afholdelse af møder, generalforsamlinger og lignende.

Kirkeværgerne annoncerede med, at tiende til Ramløse kirke skulle leveres til Friskolen på en bestemt dag og tid. Omegns Kreaturforsikringsforening afholdt sin årlige generalforsamling, det samme gjorde Skyttekredsen, Foredragsforeningen og mange flere.

1.lærer Anton Udby, 2.Marius Antonsen, Skærød 5.Peter Herlufsen, Skærød, 6.Hans Peter Svendsen, Huseby, 9.Karl Antonsen, Skærød. 10.Ole Olsen, Skærød. 11.12.13.14.Jens, Peder, Lars og Søren P. Rønnekilde. 16.Hans Christian Andersen, 17.Jens Petersen, 21.Olga Olsen, Huseby, 22.Signe Svegaard. 23. 24. 25.Andrea, Petrine, Karoline P. Avleholm, Huseby, 26.Signe Udby, 28.Ane Udby, 29.Nille Larsen, 30.Maren Petersen, 31.32.Karen og Johanne Mathiesen, Kongensglæde, 33.Laura Mathisen, 34.Kirstine Mathiesen, Kongensglæde, 35. 36. Marie og Dagmar Udby, 37. Oscar Olsen, Skærød. (navne oplyst af Oscar). (hvor nr. ikke er nævnt er navn ukendt).

Foto: Gribskov Arkiv - År 1893 de fleste navne er kendte, oplyst af Oscar Olsen, nr. 37.

Friskolen lukkede med udgangen af 1894. Sognerådet besluttede i 1894, at nedlægge Ågerup skole og bygge ny skole i Skærød. På samme tid besluttede Friskolens bestyrelse, at nedlægge denne med udgangen af 1894. Anton Udby blev ansat som vikar i Ågerup skole, hvor han afløste Eskild Eskildsen der gik på pension. Familien Udby boede i friskolen medens han underviste i Ågerup

og flyttede først til Skærød da den nye skole var klar til indflytning i januar 1896.

Friskolens aktionærer var samlet den 25. januar 1896, hvor det enstemmigt blev vedtaget, at prøve at sælge bygningen i henhold til lejeaftalen. Til at ordne dette såvel som ejendommens øvrige tarv genvalgte den bestående bestyrelse, nemlig gårdejerne Jens Peder Pedersen, Rønnekildegård, Peder Jørgensen, Krogmosegård og Karl Kristian Pedersen, Avleholm, Huseby.

På et møde den 5. februar 1896 kunne bestyrelsen meddelte, at den havde solgt Friskolen til Rasmus Kristensen i henhold til forrige mødes beslutning.

Det skal bemærkes, at Karl Kristian Pedersen, Huseby var sognerådsformand i perioden 1889-1895 og var samtidig i Friskolens bestyrelse da man besluttede, at nedlægge skolen med udgangen af 1894. Det ligner rigtig god planlægning. Med den nye skoles placering i Skærød, var der ikke samme behov for friskolen, slet ikke når læreren Udby flyttede med til Skærød og der var kommet ny lærer i Rytterskolen.

Fra Friskole til Statshusmandsbrug.

De første år efter Friskolens lukning var bygningerne ubeboede. Først i 1908 valgte Rasmus Christensen at sælge til skrædder Carl Henrik Alfred Petersen, Ramløse. Det oplyses at parcellen er bebygget, men endnu ikke udstykket. I overdragelsen medfølger bygninger med jord og tilbehør derunder kakkellovne og komfur, samt de på jorden stående træer og andre vækster. Køberen betaler kontant 200 kr. - resten 3.774 kr. 30 øre, betales når der er opnået Statslån, som det er køberens agt om muligt at

optage, idet ejendommen ønskes oprettet til et Statshusmandsbrug.

Carl Petersen fik et lån på 1.800 kr. fra Statslånefonden, lånet var afdragsfrit i de første 5 år, og skulle derefter forrentes og afdrages med 4% af det oprindelige beløb eller med 36 kr. halvårlig.

Carl skrædder som han altid blev kaldt, var søn af husmand Anders Pedersen og hustru Karen Marie Nielsen, Tågerup og dermed halvbror til min farmor, Marie på Rønnekildegård.

Carl var født 1877 i Tågerup. Gift 2.g. 1905 i Ramløse kirke med Anna Larsen, født 1881 i Vejby sogn. Deres tre børn var alle født i Ramløse. Agnes født 1905. Holger født 1907, senere gift med Karen fra Rønnekildegård. Gudrun født 1910, senere gift med slagter Laurits Larsen, Helsingø.

Efter kun fire år solgte Carl skrædder ejendommen og familie flyttede i april 1912, til matr.nr. 7b Ramløse, beliggende ved Overdrevsvejen. Efter ca. et år flytter familien videre til matr.nr. 45 Annisse, Hedebo Bakker.

Næste husmand på ejendommen var vejmand Lars Peder Andreas Petersen der overtog i 1912.

Lars Peter var født 1882 i Mårup sogn. Gift i Helsingø kirke 1911. Død 13.06.1924 i Ramløse, kun 42 år gl.

Johanne Kirstine født Hansen 27.08.1879 i Helsingø sogn. Flytter til Nyvej i Helsingø i 1924.

Barn: Alfred Verner Petersen, født 02.11.1914 i Ramløse sogn. Urmager på Østergade 11 i Helsingø, fra 1938 til 1986.

Foto: Gribskov Arkiv. År ca. 1917 personer Lars Peter, Johanne og Alfred Verner.

Efter Lars Peters død i 1924 solgte enken Johanne Petersen til en anden vejmand Jens Laurits Hansen.

Laurits Hansen, født 1893 i Esbønderup sogn. Gift 19.05.1917 med Marie, født 1891 i Søborg sogn. Deres eneste barn Knud Børge Hansen, født 1919 i Esbønderup sogn.

I 1949 sælger Jens Laurits Hansen til fhv. ejer af Sandbjerggård i Huseby Marius Nielsen.

Marius Nielsen, født 1880 i Annisse. Gift 1904 i Tibirke med Anna Kirstine Sørensen, født 1882 i Tibirke.

Anna var datter af skrædder Lars Peter Sørensen og Karen Marie Nielsdatter i Tibirke og ældste søster til Marie på Rønnekildegård.

Anna og Marius Nielsen ejede i perioden 1909 til 1922 Sandholmgård i Ramløse Nordkrog, der efter Sandbjerg-

gård i Huseby. I 1948 købte de en byggegrund i Ramløse by, Frederiksværksvej 101, hvor de lod opføre et nyt hus.

I 1951 var det nye hus klar til indflytning og Marius solgte den gamle friskole til chauffør Anton Sørensen der flyttede ind med fru Gerda, men allerede efter tre år valgte de at flytte videre.

Anton Sørensen solgte i 1954 til Peter Jørgensen, tidligere parcellist på Ramløsevej 43.

Peter Jørgensen, født 1887 i Holløse, Vejby sogn. Død 1974 i Ramløse, 87 år gammel.

Bertha Marie Petrea, født Olsen 1890 i Freersvang, Tjæreby sogn. Død 1970 i Ramløse, 80 år gammel.

Peter Jørgensen solgte i 1970 til yngste søn Henning født 1926 i Ramløse. Henning var musiker og spillede bl.a. ved dilettant i Forsamlingshuset.

I 1995 solgte Henning Jørgensens arvinger til Charlotte og Jesper.

Ifølge salgsannoncen udbydes et lille husmandssted med godt 3 tdr. land, der trænger til reovering.

Charlotte og Jesper gik i gang med en omfattende reovering af bygningerne, med nyt stråtag og indvendig ombygning og istandsættelse, det hele blev rigtig flot.

Den 18. januar 2001 skete katastrofen der gjorde det af med den gamle friskole. En "harmløs" skorstensbrand var årsag til, at bygning nedbrændte, kun lidt murværk stod tilbage.

I forbindelse med genopførelsen valgte man, meget forståeligt, at placerer bygningen længere væk fra Frederiksværksvej.

Tinghuset i Helsinge:

Med genåbningen 1. november 2021 af nærpolitistationen i Helsinge bliver Tinghuset igen hjemsted for politiet efter nedlukningen af stationen i 2012.

Den første betjent blev ansat i 1848 i forbindelse med oprettelsen af birkedommerembedet Kronborg Vestre Birk, der kom til at dække Holbo Herred, der ellers havde hørt under Kronborg Ret.

Birkedommeren havde tillige politimestermyndighed, idet de egentlige politimestre alene var i købstæderne, herunder Hillerød.

Betjenten blev efter daværende regler aflønnet af amtsrådet, og betjenten var gående rundt i hele dommerembedet i forbindelse med behandlingen af politisager.

Efter få år blev politibetjent nr. 2 ansat samme sted, og lidt senere fik politibetjentene heste som transportmiddel.

Fra oprettelsen i 1848 var dommerembedet indrettet på Kongensgave i Helsinge, og først i juni 1858 kunne det første retsmøde afholdes i den nye tinghusbygning lige vest for Helsinge Gadekær.

Birkedommerens politimesteropgaver overgik i 1919 til politimesteren i Hillerød.

Politidækningen blev nu foretaget af landbetjente ud fra egne boliger i henholdsvis Gilleleje, Græsted og Helsinge. Der var tale om døgnbetjening til alle former for politiopgaver.

I Helsingør var der i en årrække tillige en tjenestegørende kriminalbetjent, der efterforskede lokale forhold.

I forbindelse med nedlæggelse af arresten i Tinghuset i 1940'erne blev der i nogle af lokaler indrettet et politikontor, hvor der blev ekspederet nummerplader, pas, kørekort og næringsbreve. Politikontoret havde indgang ud mod Vestergade.

I ca. 1963 nedlagdes landbetjentstillingen i Gilleleje og der blev købt en ejendom på Solvej i Gilleleje. Her oprettedes politistation og bolig til stationslederen.

Senere ophørte landbetjenten i Græsted, og dette distrikt blev tillagt politistationen i Gilleleje.

I Helsingør var der landbetjentfunktion indtil 1. april 1969, hvor der oprettedes en politistation i dele af politikontoret på Tinghuset. Landbetjenten, Viggo Pedersen, blev udnævnt til stationsleder og havde 2 betjente til hjælp. De havde stadig døgnbetjent udrykning, men efter kl. 1600 og i weekenderne rykkede de ud hjemme fra deres bopæle.

Hen over tid blev udrykningsopgaverne udført fra Hillerød Politistation, der havde døgnbemanding, medens politistationen i Helsingør kun var bemandede i dagtimerne.

I ca. 1973 blev funktionen med politikontoret rykket til Hillerød, og frem mod nedlukningen af politistationen i 2012 var der i perioder op til 6 mand i Helsingør.

Skrevet af Poul Erik Thomsen november 2021

Juletradition i Helsinge:

Juletraditioner har der været mange af gennem årene. I Helsinge var det en fast tradition gennem 1950'erne, 60'erne og 70'erne, at der skulle hænges granguirlander med lys i op over byens forretningsgader Østergade og Vestergade.

Det var byens 3 el-installatører der stod for ophængningen. Den "lille gartner" Carl Petersen i Østergade, også kaldet "Den halve gartner" (han var ikke så stor), havde til opgave at flette og binde guirlanderne. El-fonden og Borgerforeningen stod sammen med forretningslivet for udgifterne.

Lyskæderne stod i de første år opbevaret i nogle kasser på det gamle elværk, som dengang lå, hvor vi i dag finder forretningen "Ilse Lykke" Østergade. Senere blev kasserne opbevaret hos Bircow-Lassen på den nedlagte træløst, der lå umiddelbart efter jernbaneoverskæringen i Østergade, hvor der dengang var nogle træladere med masser af plads.

Ca. 1970 – Østergade, Helsingør

(Foto fra Gribskov Arkiv)

Når det var tid til ophængning, blev kæderne hentet af el-firmaernes lærlinge. Alle kæderne var mærket, så man vidste hvor de hørte til og hvor de skulle hænges op. Ved hjælp af lange stiger og stillads fik man hængt guirlander og lyskæderne op tværs over gaden, og på masten, hvor de var fastgjort, blev de monteret i en afbryder med sikring.

Der blev hvert år ansat en mand til at gå gennem byen kl. 16,00 og tænde hver enkelt lyskæde ved hjælp af en lang stang, der kunne nå op til afbryderen. Og kl. 23,00 gik han turen igen for at slukke lyskæderne. Havde der været fest i byen, kunne man somme tider opleve, at der var lys i nogle af kæderne om morgenen, fordi nogle unge mennesker havde moret sig med at kravle op i masten og tænde på afbryderen.

Et år fandt der også en kedelig episode sted. En hund skulle som sædvanlig forrette sin nødtørft op af en af masterne, som var lavet af stål. Desværre var der overgang i julebelysningen, hunden fik strøm igennem sig og faldt død om. Mange af byens butikker satte også gran og lys på facaderne, så byen var godt oplyst i den ellers mørke december måned.

For at undgå hærværk og nytårsløjer med julebelysningen, blev guirlanderne og lyskæderne taget ned igen mellem jul og nytår, og lyskæderne blev pakket væk og gemt til næste jul.

Ved "De gamles hjem", nu Helsingegården, havde man i mange år et stort og flot juletræ, og ved Gadekæret blev hvert år opstillet et stort juletræ med lyskæder i, og her blev der også arrangeret et offentligt juleshow med besøg af julemanden og uddeling af godteposer til børnene

Fortalt af Willy Larsen

Lokalhistorisk forening for Helsingø og Omegn.

Formand: Poul Erik Lehmann Thomsen

Mail: info.lofoheom@gamil.com

Kasserer: Finn Klitgaard – Tlf. 20 12 15 77

Mail: finn.klitgaard@adslhome.dk

Redaktør: Willy Larsen – Mail: birkedal13@gmail.com

Hjemmeside:

www.lokalhistorisk-helsingo-omegn.123hjemmeside.dk

Facebook: Lokalhistorisk Forening Helsingø Omegn

Bestyrelsen ønsker alle en glædelig jul samt rigtig godt nytår.

Ved "De Gamles Hjem"

Ved Helsingø Gadekær